

іншої культури починають функціонувати не у своєму контекстуальному оточенні (тобто відбувається засвоєння не чужої культури, а лише своїх уявлень про неї). Така позиція справедлива і щодо цінностей будь-яких релігій: у сучасному культурному контексті вони сприймаються та функціонують якраз на рівні своєрідних культурних «сувенірів» [2, с. 293-294].

Отже, можна зробити висновок, що під впливом сучасних суспільних викликів та розвитку новітніх технічних засобів комунікації, спостерігаються трансформації у традиційних формах релігійної комунікації та поширення комунікації через ЗМІ та он-лайн мережі.

Релігійні комунікації актуальні у всіх суспільних сферах, мають вагомий вплив на психологічну взаємодію індивідів у суспільстві, а способи комунікації та передачі інформації стають візитівкою конкретної релігії, успішність якої починає залежати від вміння інтегруватися в інформаційне суспільство.

Список використаних джерел:

1. Вдовіна О. О. Релігійна комунікація у сучасному світі. С. 276-279. URL: <http://nauksgf.wunu.edu.ua/index.php/npsgf/article/view/96/93>
2. Петрушкевич М. С. Релігійна комунікація у контексті масової культури : [монографія]. Острог, 2018. 408 с.

СКИБА Іван,

кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри філософії Факультету лінгвістики та соціальних комунікацій Державного університету «Київський авіаційний інститут», м. Київ

ФІЛОСОФСЬКО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ ТВОРЧОСТІ ТА КРЕАТИВНОСТІ В УНІВЕРСИТЕТСЬКІЙ ОСВІТІ

Психолого-педагогічні особливості кожного віку диктують необхідність їхнього урахування в процесі розвитку креативності як властивості особистості. Формування особистості, на думку багатьох дослідників, здійснюється не в умовах пристосування до вимог навколишнього середовища, а в умовах постійної творчої

активності індивіда, спрямованої на перебудову і навколишнього середовища, і самого себе.

Розглянемо докладніше можливості періоду юності у розвитку креативності ще й тому, що він припадає на студентські роки. Під час ранньої юності всі сторони психічного розвитку перебувають у стадії активного переструктурування та формування. Це проявляється у підвищенні значущості системи особистісних цінностей, розвитку самосвідомості та самопізнання, які характеризуються виникненням рефлексії, усвідомленням власної мотивації та внутрішнього життя. Неоднозначність уявлень про себе та оточення, недостатньо адекватні судження про те, що відбувається, змушують молоду людину шукати нові шляхи в розумінні та прийнятті світу, свого місця в ньому. Усе це стимулює та активізує творчий потенціал. Багато сторін психічного розвитку молодих людей є базою для становлення креативності, що містить когнітивну, характерологічну, динамічну, емоційно-вольову та мотиваційну сфери. Для того щоб розвивати креативність у цьому віці, необхідно створити спеціальні умови.

Представники гуманістичної психології виділяють такі умови: зовнішні (забезпечення психологічної безпеки, відсутність оцінювання) та внутрішні (усвідомлення особистістю своєї безумовної цінності, відкритість нового досвіду, внутрішнє позитивне оцінювання творчості). Е. Торранс і Дж. Гілфорд пропонують як умови: забезпечення сприятливої атмосфери, заохочення різних творчих продуктів у ЗВО та вдома, виховання у молодих людей усвідомлення цінності творчих рис особистості, наявність зразка креативної поведінки у навколишньому середовищі. Студентство відрізняється низкою соціальних ознак, має неповторну специфіку. Дослідники виділяють цей вік як центральний період становлення характеру, коли йде перетворення всієї системи ціннісних орієнтацій та інтенсивне формування специфічних здібностей. Феноменальні прояви самосвідомості у цей період є усвідомленням своєї індивідуальності, неповторності, мотивів поведінки. У завершальній стадії формування перебуває самовизначення, що і характеризує соціальне дорослішання.

Аналізуючи особливості психічного розвитку в період юності, дослідники зазначають, що на даному віковому етапі формується «спеціалізована» креативність: здатність до творчості, пов'язана з певною сферою людської діяльності, як її «зворотний» бік, доповнення та альтернатива. Молоді люди визначають для себе «ідеальний зразок» творця, якому вони прагнуть наслідувати аж до ототожнення. Друга фаза закінчується запереченням власної наслідувальної продукції та негативним ставленням до колишнього ідеалу. Індивід або затримується на фазі наслідування назавжди, або переходить до оригінальної творчості.

У такий спосіб, значущість періоду юності для розвитку креативності не викликає сумніву, оскільки на даному етапі онтогенезу ця характеристика суб'єкта з потенційної особистісної якості може перейти на рівень реальної психологічної особливості, що показує необхідність керованого педагогічного впливу як в умовах освітнього процесу, так і культурно-дозвільної діяльності.

Список використаних джерел:

1. Канеман Д. Мислення швидко й повільно / Д. Канеман ; перекл. Максим Яковлев. Київ : Наш формат, 2022. 480 с.
2. Кремень В. Г. Людиноцентризм в стратегіях освітнього простору [Текст]. Київ : Педагогічна думка, 2009. 520 с.
3. Павленко В. В. Креативність: сутність, структура, закономірності формування і розвиток. *Педагогічна освіта: Теорія і практика. Педагогіка. Психологія* : зб. наук. праць / Київський ун-т ім. Б. Грінченка; редкол. : Огнев'юк В.О., Хоружа Л.Л. [та ін.]. Київ : ун-т ім. Б. Грінченка, 2015. Вип. 23. С. 15–21.
4. Фромм Е. Втеча від свободи ; перекл. з англ. М. Яковлева. Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2019. 288 с.
5. Polanyi M. *Personal Knowledge: Towards a Post-critical Philosophy*, 2015. P. 464.
6. Torrance E. P. The nature of creativity as manifest in the testing. In: Sternberg R. & Tardif T. (Eds.): *The Nature of Creativity*. Cambridge : Cambridge University Press, 1988. P. 43–75.